

Ekonomstatistikken 2023 - Investeringer

Nedgang i investeringene

Sak: 2404787, SA Rapport nr. 2

23. mai 2024

Sammendrag

Denne rapporten utdyper investeringstallene fra Ekomstatistikk 2023. Rapporten viser at det totalt ble investert over 12,6 milliarder kroner i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i 2023 (varige driftsmidler), noe som er nedgang fra 2022. Telenor og Altibox stod for ca. 28 prosent hver av de samlede investeringene, mens Telia stod for 18 prosent. Alle de nevnte aktører har redusert deres investeringsnivå fra toppåret 2022.

Tallene viser at investeringene (justert for KPI) i fastnett er det laveste på fem år. Ca. 75 prosent av investeringene i fastnett gjøres i fiberaksesser. Tall fra dekningsundersøkelsen indikerer at dette ila. 2023 har resultert i forbedret dekning på over 5 prosentpoeng (nybygg), og at over 230 000 flere husstander har fått økt valgfrihet ved å få tilgang til flere tilbydere (overbygging).

For investeringer i mobilnettet er det en nedgang fra toppåret 2022. Nedgangen skylles primært en nedgang i 5G-investeringene, hvilket enkelte tilbydere igjen setter i sammenheng med endrede rammebetingelser. Selv om det er signaler om at ICE har økt utbyggingstakten, så er nedgangen i investeringene i 2023 betenkelig med tanke på Regjeringens mål om at mobilnettene «i løpet av 2025 skal levere nasjonal 5G-dekning om lag på nivå med 4G-dekningen i 2020».

Innholdsliste

1 Innledning	4
2 Samlede investeringer	4
3 Fastnettinvesteringer	6
4 Mobilnettinvesteringer	8
5 Diskusjon	10

Figurliste

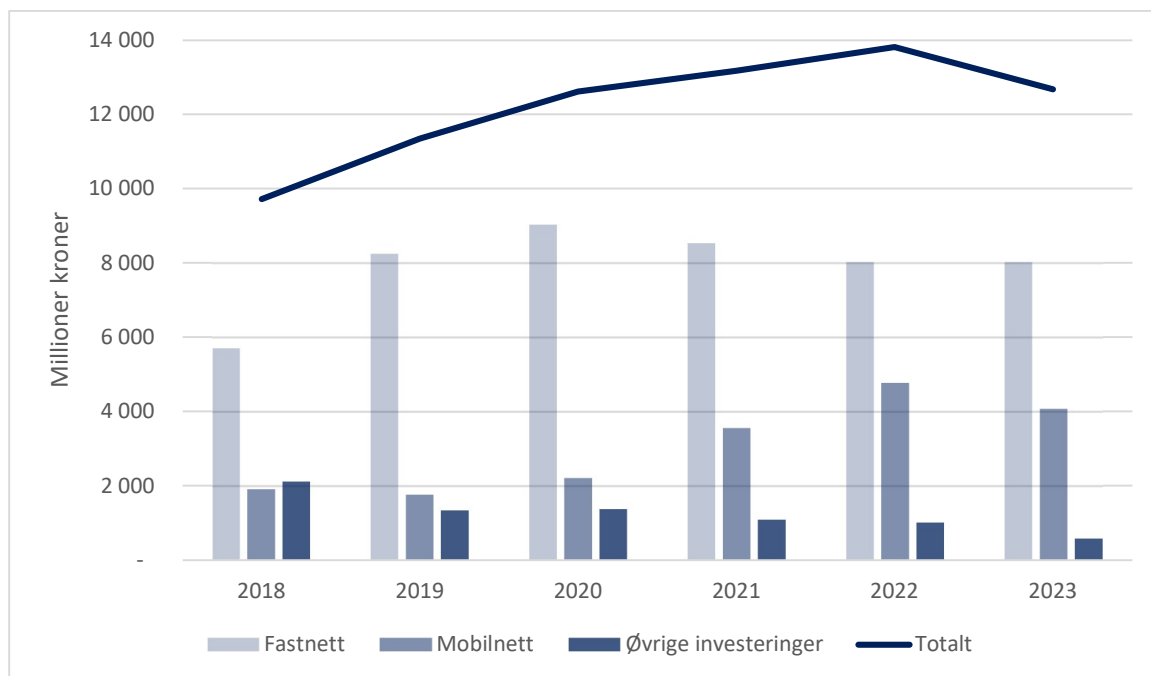
Figur 1 Investeringer (nominelle verdier) i varige driftsmidler	4
Figur 2 Samlede investeringer fordelt på de største tilbyderne, KPI-justert (2015=100)	5
Figur 3 Investeringer i fastnett, nominelle verdier og KPI-justerte verdier	7
Figur 4 Investeringer i mobilnett, nominelle verdier og KPI-justerte verdier	8
Figur 5 Investeringer i mobilnett fordelt på teknologi	9
Figur 6 Investeringer i mobilnett, KPI-justert (2015=100)	9

1 Innledning

Denne rapporten presenterer investeringstallene for 2023. Tallene inngår som en del av ekomstatistikken, men er en mer utvidet rapportering på investeringene enn Ekomstatistikken 2023 (se SA rapport 1). Med investeringer siktes det til de kostnader som den enkelte tilbyder aktiverer som anleggsmidler i regnskapet. I regnskapene skilles det mellom varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. I det etterfølgende rapporteres det utelukkende på varige driftsmidler, som i hovedsak er kostnader knyttet til utbygging av radio- og kabelbasert nett, men som også kan være bygninger, maskiner eller inventar. Investeringene i immaterielle eiendeler inngår dermed ikke i tallene. Rapporten gjennomgår først de samlede tall, før investeringene i fastnett og deretter investeringene i mobilnettet presenteres. Rapporten avsluttes med en diskusjon av årets investeringstall.

2 Samlede investeringer

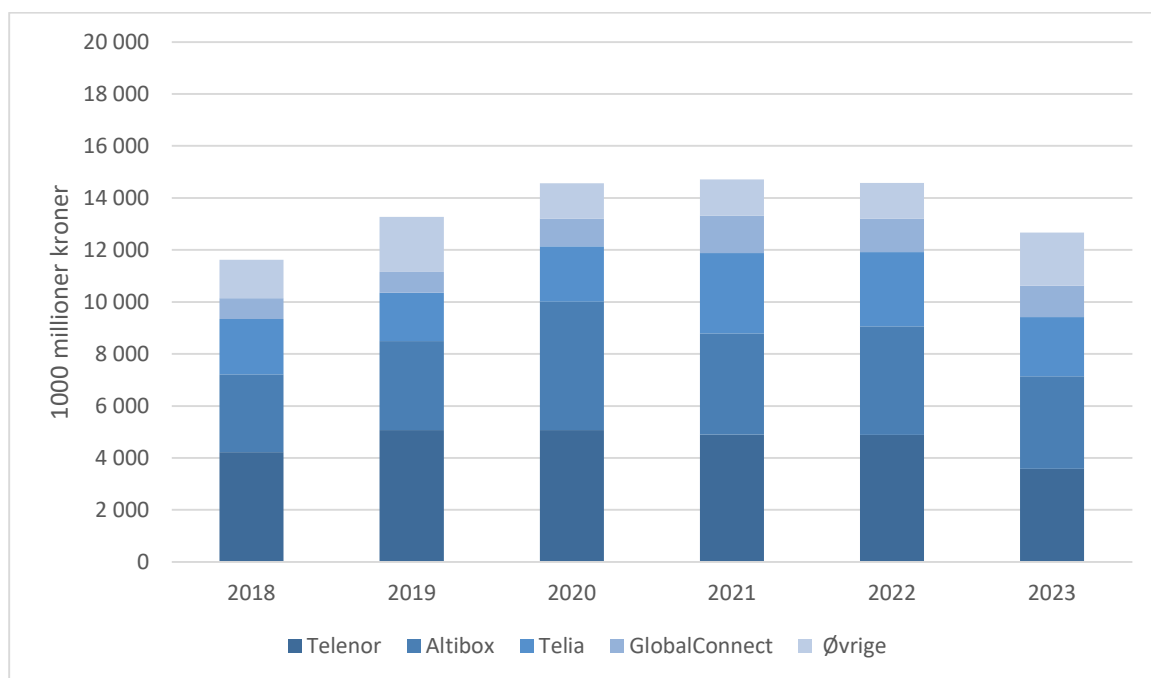
Figur 1 viser de årlige nominelle investeringene i varige driftsmidler i perioden 2018 til 2023. Disse er fordelt på fastnett og mobilnett samt øvrige investeringer. Øvrige investeringer er investeringer i varige driftsmidler som ikke kan henføres til verken fastnett eller mobilnett¹.

Figur 1 Investeringer (nominelle verdier) i varige driftsmidler

¹ Dette er investeringer som ofte involverer både fastnett og mobilnett, for eksempel utbygging av kjernetettet. Selv om tilbyderne fordeler en del av investeringene på de enkelte kategoriene basert på skjønn, vil det også være investeringer som er vanskelig å «dele» og som derfor kategoriseres som «øvrige».

Samlede investeringer i varige driftsmidler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester var i overkant av 12,6 milliarder kroner i 2023. Dette er det nest høyeste nivået av investeringer som er registrert. Det er likevel en nedgang på om lag 1,1 milliarder kroner sammenlignet med toppåret 2022. Nedgangen skyldes særlig reduksjon i investeringer i mobilnettene (kategorien «øvrige investeringer» har også en nedgang fra 2022).

Figur 2 Samlede investeringer fordelt på de største tilbyderne, KPI-justert (2023=100)

Figur 2 viser at det er Telenor som er størst på investeringer i infrastruktur, med Altibox² (inkludert ICE) som nummer to. Telenor står for om lag 28,2 prosent av de samlede investeringer, mens Altibox står for 28 prosent. Telenors investeringer i varige driftsmidler hadde en nedgang på ca. 1 milliard fra 2022 til 2023 (nominelle tall), mens Telia hadde en nedgang på om lag 435 millioner og Altibox hadde en nedgang på i underkant av 400 millioner. GlobalConnects investeringer lå omtrent på samme nivå som 2022 (nominelle tall).

Etterfølgende beskriver mer spesifikt investeringene i fastnett og mobilnett.

² Lyse-konsernet har med virkning fra 2024 samlet flere av selskapene i porteføljen i Lyse Tele AS. Lyse Tele forvalter Ice, Altibox, Altibox-partnerskapet og Altibox Carrier. Når vi refererer til Altibox i det etterfølgende siktes det til Altibox-partnerskapet som inkluderer: Afiber, Altifiber, Bergen fiber, Bruse, Drangedal kraft, Eidsiva Bredbånd, Enivest, Finnås kraftlag, Fitjar kraftlag, Haugaland kraft fiber, (ICE), Istad fiber, Klepp energi, Kragerø Bredbånd, Lofotkraft bredbånd, Lyse Fiber, Midt-Telemark bredbånd, Nordkraft fiber, Nordvest fiber, Notodden energi, NTE Telekom, Sandefjord bredbånd, Signal bredbånd, Strøyma, Telefiber, Tinn energi og fiber, Verdal Kabel-TV, Vesterålskraft bredbånd og Viken fiber

3 Fastnettinvesteringer

Figur 3 viser investeringene i fastnett over en periode av seks år hvor de nominelle verdiene er justert for utviklingen i konsumprisen for varer og tjenester etterspurt av private husholdninger bosatt i Norge (uttrykt som konsumprisindeksen - KPI). Dette understreker nedgangen i de nominelle verdiene, hvor vi må tilbake til 2019 for å finne et tilnærmet likt investeringsnivå i fastnett.

Store deler av investeringene i fastnett er knyttet til utbygging av fiber. I de siste seks årene har andelen som har vært knyttet til investeringer i aksessnett for fiber lagt på om lag 75 prosent. Tall fra dekningsundersøkelsen viser at investeringene i utbyggingen av aksessnett for fiber fra 2022 til 2023 økte dekningsgraden³ med 5,3 prosentpoeng. Investeringene er også benyttet til utbygging av dekning for parallell infrastruktur. Dette innebærer økt konkurranse ved at flere husstander har fått mulighet til å velge blant flere tilbydere. Totalt så har:

- Over 175 000 husstander som hadde dekning fra en tilbyder i 2022 fått dekning fra ytterligere tilbydere i 2023
- Over 47 000 husstander som hadde dekning fra to tilbydere fått dekning fra ytterligere tilbydere i 2023
- Over 9 000 husstander som hadde dekning fra tre tilbydere fått dekning fra ytterligere tilbydere i 2023

³ Dekning (synonymer homes passed forkortet HP) refererer til dekningsgraden for bredbånd, nærmere bestemt i dette tilfelle fiberbredbånd. Dekningen er en teoretisk størrelse som sier noe om hvor mange husstander som har dekning og derigjennom har mulighet til å få tilkoblet en fiberkabel til husstanden innen rimelig tid og til normal kost. Rimelig tid regnes innenfor seks måneder og med normal kost forstås som at det maksimalt kan koste sluttbruker 10.000,- NOK for å bli tilkoblet.

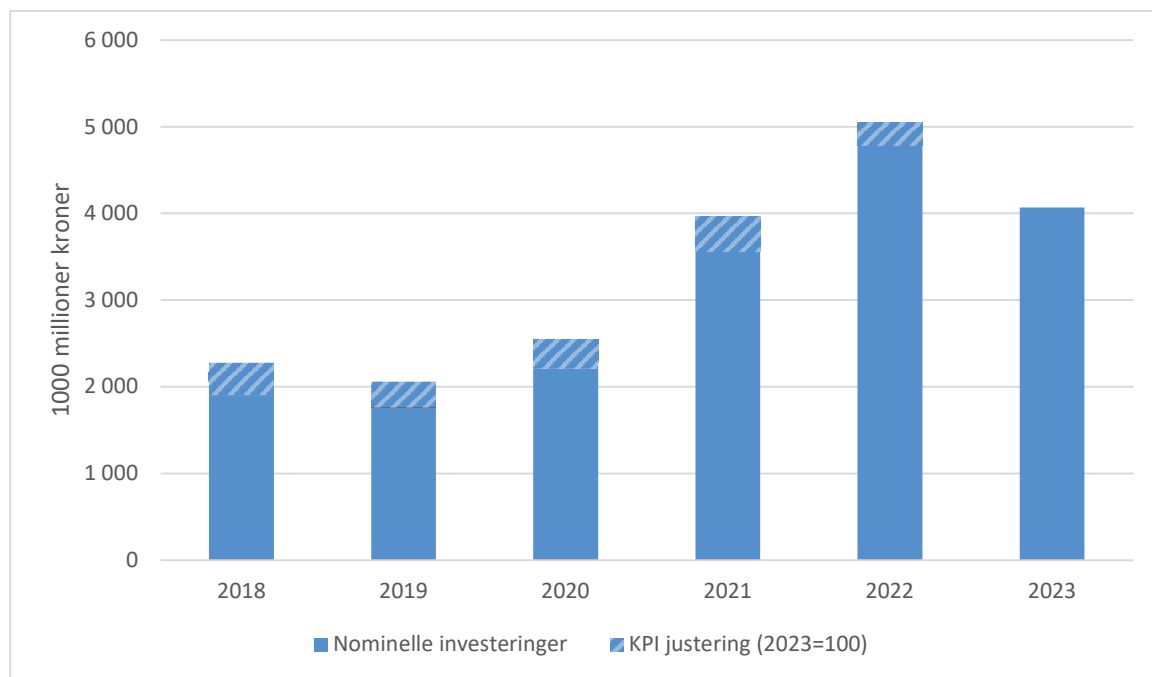
Figur 3 Investeringer i fastnett, nominelle verdier og KPI-justerte verdier

Altibox-partnerskapet er den største investoren i fastnett, mens Telenor de siste fire årene er en god nummer to. GlobalConnect har de siste to årene økt sine investeringer i fastnett betraktelig, mens Telias investeringer har variert i perioden. I 2023 har i tillegg investeringene til lokale og regionale aktører økt, og spesielt har investeringene til Eninvest økt mye. Investeringene til nisjeaktøren Tampnet⁴ har også økt mye. Samlet utgjør investeringene til disse seks aktørene nærmere 89 prosent av de samlede investeringene i fastnettet.

⁴ Tampnett investerer hovedsakelig i fiberinfrastruktur til den maritime sektor, spesielt olje- og gassindustrien i Nordsjøen.

4 Mobilnettinvesteringer

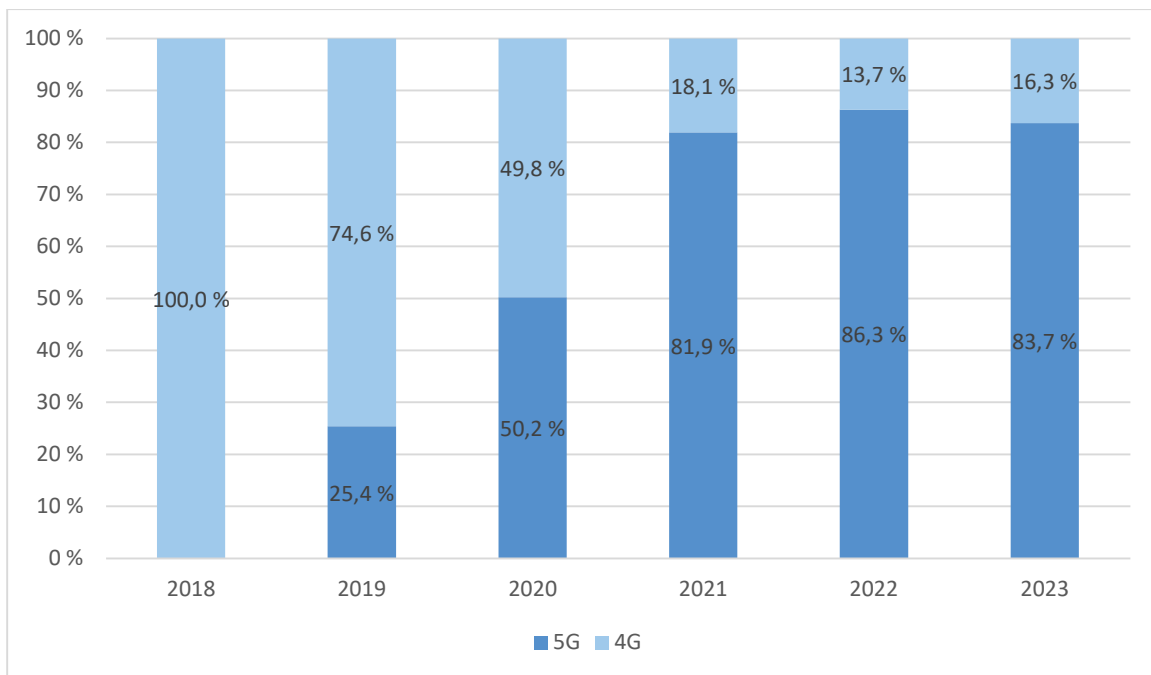
Figur 4 viser både de nominelle og KPI-justerte investeringene i mobilnett over en periode av seks år. Dette viser at det har vært en nedgang i investeringene i 2023 ift. nivåene i 2022, men at investeringsnivået likevel er betydelig, og det nest høyeste som er målt.

Figur 4 Investeringer i mobilnett, nominelle verdier og KPI-justerte verdier

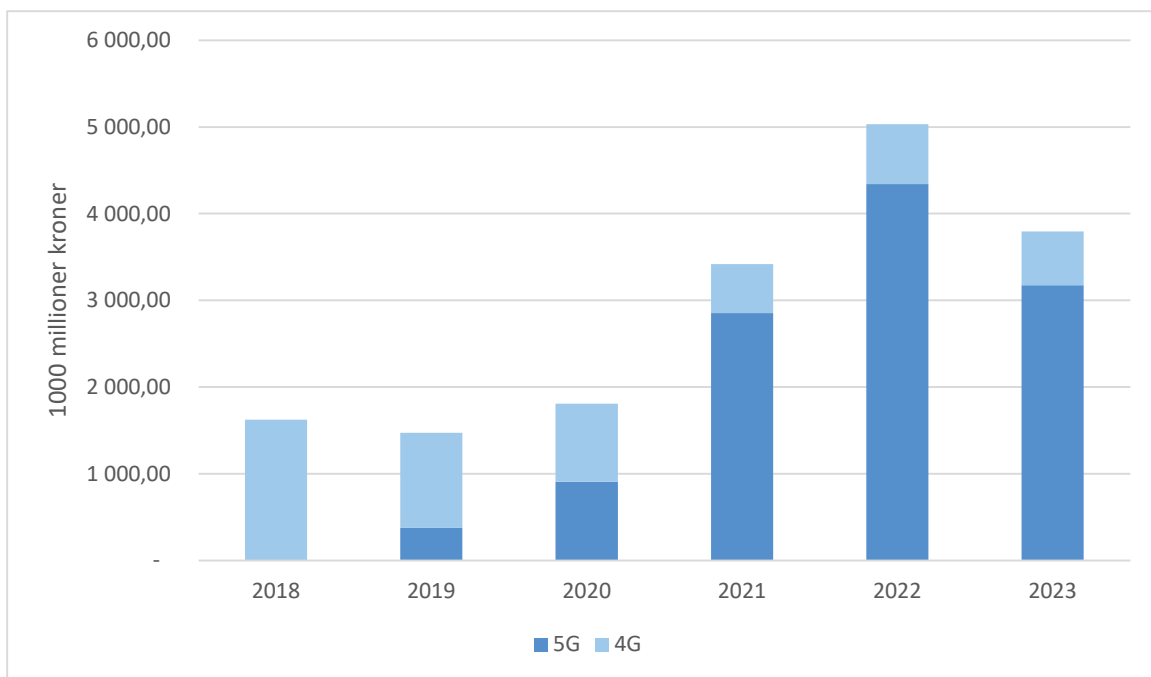
Telenor er den største investoren i mobilnettet, mens ICE de siste to årene har investert mer i sitt mobilnett enn Telia.

For mobilnett utgjør 5G og 4G det meste av investeringene. Figur 5 viser at investeringene i 5G overgikk investeringene i 4G allerede i 2020. Etter dette har investeringene i 5G utgjort over 80 prosent av de totale investeringene i mobilnett. Telenor har i 2021 investert mest i 5G-nettet, mens ICE i de siste to årene har overgått Telia. I 2023 økte andelen av investeringene i 4G noe fra 2022. Dette skyldes både at den totale andelen er mindre enn 2022, men årsaken var også at ICE økte deres investeringer i 4G.

Figur 5 Investeringer i mobilnett fordelt på teknologi

Figur 6 viser at den nedgangen i investeringene i mobilnett primært skyldes en nedgang i investeringer i 5G. Investeringene som kan relateres til 5G, var rett i underkant av 4 milliarder kroner i 2023 (KPI-justert). Dette var en nedgang på i underkant 1,2 milliarder fra året før, noe som likevel er det nest høyeste investeringsnivået i 5G som er målt.

Figur 6 Investeringer i mobilnett, KPI-justert (2023=100)

Investeringene i 5G har resultert i en økt husstandsdekning, fra 81,5 prosent i 2022 til 95,3 prosent i 2023. I tillegg har utbyggingen medført økt konkurranse ved at ytterligere 567 000 husstander har fått tilgang til to mobilnett og 564 000 husstander har fått tilgang til tre mobilnett. Ved utgangen av 2023 hadde hhv. 38,2 prosent og 40,6 prosent av husstandene tilgang til hhv. to og tre mobilnett.

5 Diskusjon

I det følgende ønsker vi å knytte noen kommentarer/vurderinger til investeringene i fastnett og mobilnett.

Justert for inflasjon viser tallene at investeringsnivået i fastnettet er det høyeste som er målt, men i nominelle tall er investeringsnivået rimelig stabilt siden 2020. Som vi har sett er store deler av *investeringene i fastnett* knyttet til utbygging av fiber, og tilbyderne benytter investeringene til både å bygge fiberdekning for nye husstander, men i større grad også å bygge dekning til husstander som allerede er dekket av fiber fra andre tilbydere. Fra 2022 til 2023 økte dekningsgraden med 5,3 prosentpoeng, mens over 230 000 husstander fikk økt valgfrihet ved å få dekning fra ytterligere én tilbyder. Dette indikerer at en vesentlig andel av investeringene i fastnett, prioriteres til utbygging av områder som allerede er utbygget av andre tilbydere («overbygging»). Det er med andre ord noen områder som oppfattes som attraktive for tilbyderne, selv om en konkurrent allerede er etablert i området. Slik utbygging medfører økt konkurranse og større valgfrihet for sluttbrukerne.

Nå har det vært en relativt høy grad av nye husstander som tidligere ikke har hatt fiberdekning som også er blitt ubygd («nybygg»). Etter hvert som dekningsgraden øker, kan det antas at det vil bli færre og færre attraktive forretningscaser blant de gjenstående udekte husstandene. Om ikke dette kompenseres, f.eks. gjennom støtteordninger, er det rimelig å anta at investeringsnivået i de kommende år enten vil avta eller så kan det forventes at andelen av overbygging vil øke på bekostning av nybygg.

Når det gjelder *investeringer i mobilnett*, så viser de ovenstående tallene en nedgang i investeringene i mobilnettet ift. toppåret i 2022, nærmere bestemt en nedgang i utbygging og modernisering av mobilnettet til 5G. Selv om investeringer i mobilnettet er sykliske og ofte når en investeringstopp før de erstattes av investeringer i ny teknologi, er det for tidlig å konkludere med om nedgangen skyldes at «investeringstoppen» ble nådd i 2022. Det er mer nærliggende å anta at nedgangen mer skyldes en kombinasjon av en rekke andre faktorer som f.eks.:

- Det er kjent at både Telenor og Telia har valgt å skyve på deres utbyggingsambisjoner⁵. Telenor begrunner nedbremsingen med at «rammebetingelsene» har endret seg det siste året, og at utsettelsen i stor grad vil ramme mindre lønnsomme oppgraderinger.
- Infrastrukturinvesteringer er kostbare, og det er naturlig at tilbyderne bruker de økonomiske virkemidlene de har til å redusere kostnadene eller omfordele ressurser til andre områder. Telenor solgte seg f.eks. ned i sitt fiberselskap Telenor Fiber i begynnelsen av 2023. Utover å være en finansiell transaksjon så begrunner Telenor også nedsalget med å styrke framtidig 5G- og fiberutbygging.⁶
- I de nevnte utsettelsene av investeringer i 5G-nettet, gis det også uttrykk for at entreprenørkapasiteten i markedet tar konsekvensene av denne endringen og reduserer deres kapasitet. En nedgang i investeringene i 5G kan gi en indikator på at presset på entreprenørkapasitet har økt prisene, hvilket igjen gjør det vanskeligere å finne gode forretningscase. Kanskje er nedgangen et signal om et ønske om å «kjøle ned» kostnadene for entreprenørkapasitet?
- Endrede «rammebetingelser» kan også gå på økte investerings- og driftskostnader (herunder inflasjon, strøm og renteutgifter både i Norge og i utenlandske markeder).
- At det også er og har vært en kraftig oppbremsing i boligbyggingen⁷, som samlet sett kan redusere investeringsveksten i ekomarkedet.

Selv om basisdekningen for 5G er bedret fra 81,5 prosent i 2022 til 95,3 prosent i 2023, så er nedgangen i investeringene likevel betenkelig med tanke på Regjeringens mål om at det «*i løpet av 2025 skal levere nasjonal 5G-dekning om lag på nivå med 4G-dekningen i 2020*»⁸. Det er riktignok signaler om at ICE har økt utbyggingstakten, men selv om både ICE og Telenor er innbefattet av utbyggingskravet som dekkes av frekvensrabatten, så viser statusen ift. frekvensrabatten at det fremdeles er mange husstander som gjenstår i spredtbygde og ikke-kommersielle områder⁹. Det er heller ikke urimelig å anta at tilbyderne også framover vil prioritere husstander og landareal som er kommersielt attraktive, og som kanskje allerede er dekket av andre nett.

⁵ [Utsetter 5G-utbyggingen: – Vi forskyver tidsplanen, men ikke ambisjonen – E24, Telia og Telenor tramper på bremsen i 5G-utbyggingen | Digi.no](#)

⁶ [Telenor selger 30 prosent av heleid fiberselskap for 10,8 milliarder kroner | DN](#)

⁷ Ble igangsatt 23 % færre boligutbygginger i 2023, enn 2022. Det laveste antall utbygginger siden 2010 ([Byggeareal – SSB](#))

⁸ St.Meld.28 (2020-2021) refererer til at «4G-dekningen er på nesten 100 prosent av husstandene og om lag 84 prosent av landarealet». Tilsvarende tall for 5G i 2023 er 95,3 prosent 5G basis husstandsdekning og 46,3 prosent 5G basis arealdekning

⁹ <https://nkom.no/frekvenser-og-elektronisk-utstyr/oversikt-over-bygg-som-inngar-i-utbyggingsforpliktelsen-for-2-6-ghz-og-3-6-ghz-bandene>